

Békési Kistérség Környezetvédelmi Programja (2009-2014)

II. kötet
PROGRAM

Békési Kistérségi Többcélú Társulás megbízásából

készítette:

**a Magyar Tudományos Akadémia
Regionális Kutatások Központja
Alföldi Tudományos Intézet**

Békéscsaba, 2010. március

Vitaanyag

Békési kistérség Környezetvédelmi programja

2009-2014

II. kötet

Szerkesztők:

Dr. Duray Balázs

Ilyés Péter

Szerzők:

Dr. Duray Balázs

Ilyés Péter

Dr. Nagy Gábor

Tárnok Barbara

TARTALOMJEGYZÉK

1. levegővédelmi Program	5
1.1. Indokolás	5
1.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai	5
1.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés	6
1.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	7
1.5. Pénzügyi források	7
1.6. Hatások	7
1.7. Eredménymutatók	8
1.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz	8
2. A fenntartható vízgazdálkodási program	9
2.1. Indokolás	9
2.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai	9
2.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés	10
2.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	12
2.5. Pénzügyi források	12
2.6. Hatások	13
2.7. Eredménymutatók	13
2.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz	13
3. Ivóvízellátás -program	15
3.1. Indokolás	15
3.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai	15
3.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés	15
3.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	15
3.5. Pénzügyi források	15
3.6. Hatások	15
3.7. Eredménymutatók	15
3.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz	16
4. Energiagazdálkodás racionalizálása – Program	17
4.1. Indokolás	17
4.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai	17
4.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés	17
4.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	18
4.5. Pénzügyi források	18
4.6. Hatások	19
4.7. Eredménymutatók	19
4.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz	20
5. A Természet- és tájvédelem - Program	21
5.1. Indokolás	21
5.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai	21
5.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés	22
5.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	23
5.5. Pénzügyi források	23

Békési kistérség Környezetvédelmi programja

2009-2014

II. kötet

5.6. Hatások	23
5.7. Eredménymutatók	23
5.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz	24
6. Hulladékgazdálkodás program	25
6.1 Indokolás	25
6.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai	25
6.3 A célok megvalósításához szükséges intézkedések	25
6.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	26
6.5. Pénzügyi források	26
6.6. Hatások	27
6.7. Eredménymutatók	27
6.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz	27
7. A zaj-és rezgésterhelés - program	28
7.1 Indokolás	28
7.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai	28
7.3 A célok megvalósításához szükséges intézkedések	28
7.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	28
7.5. Pénzügyi források	29
7.6. Hatások	29
7.7. Eredménymutatók	29
7.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz	29
8. Környezetbiztonság növelése-Program	30
8.1 Indokolás	30
8.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai	31
8.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés	31
8.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	32
8.5. Pénzügyi források	32
8.6. Hatások	33
8.7. Eredménymutatók	33
8.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz	33
9. A települési környezet tisztasága - Program	34
9.1. Indokolás	34
9.2. A program tartalma (intézkedések), ütemezés	34
9.3. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények	34
9.4. Pénzügyi források	35
9.5. Eredménymutatók	35

1. LEVEGŐVÉDELMI PROGRAM

1.1. Indokolás

A közlekedési eredetű kibocsátások, és ezen belül is a közúti gépjárműforgalom kibocsátásai a levegőminőség és zajterhelési problémák egyik legfontosabb okozói, amit jól mutat a levegőszennyezettségnek a nagy belső és az átmenő forgalmat lebonyolító településekre koncentrálódó eloszlása. A térség meghatározó főközlekedési útjai a 46.-47. sz. főutak.

A burkolatlan utak rontják a településképet és növelik a por és zajszennyezést. A tömegközlekedés egyelőre nem jelent megfelelő színvonalú alternatívát az egyéni közlekedéssel szemben, s a kerékpárúthálózat kiépítettsége is hiányos. A települések kisebb-nagyobb mértékben, de fertőzöttek parlagfűvel, és egyéb allergén növényekkel.

Az önkormányzatok lehetőségei a kitűzött célok elérése érdekében a következők:

- A jogszabályban előírt levegőtisztaság-védelmi feladatok teljesítése, elsősorban a kis tüzelőberendezésekkel kapcsolatban,
- Szennyezés nélküli, vagy a legkisebb levegőszennyezést okozó megoldások előnyben részesítése a közlekedésfejlesztést, iparfejlesztést érintő önkormányzati döntések során,
- Levegőminőség védelemére, avar és a kerti hulladék égetésére vonatkozó helyi szabályozás,
- Helyi szabályozásokkal a belterületi állattartásból adódó bűzszennyezés mérséklése.

1.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai

1.2.1 A levegőszennyezettség csökkentése, a levegőminőség javítása:

- Az ipari eredetű emisszió csökkentése (gázok, toxikus anyagok, szálló és ülepedő por, egyéb szennyezők) különösen Mezőberény városában
- Korszerű mezőgazdasági gyakorlat, technológiák alkalmazása
- A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése (közlekedés technikai megoldások alkalmazása, elkerülő utak stb.)
- a kül- és belterületi úthálózat fejlesztése
- a kerékpárúthálózat kiépítése
- A fűtésből származó légszennyezés csökkentése
- A levegő minőségének - méréseken alapuló - nyomon követése, emissziós mérőpontok működtetése

1.2.2 A pollenszennyezettséggel összefüggő asztmás és allergiás megbetegedések visszaszorítása

- Hosszú távú célkitűzés, hogy az év minden napján, minden egyes településen 30 pollenszem/m³ érték alatt maradjon a parlagfű koncentrációja, és csökkenjen a biológiai allergének okozta egészségi kockázat.
- A biológiai allergének terjedésének kutatása, monitorozása, előrejelzése.
- A parlagfű elleni hatékony védelem szervezeti kereteinek fenntartása, fejlesztése.

1.2.3 Önkormányzati levegőtisztaság-védelmi rendeletek megalkotása, aktualizálása és betartatása

1.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés

1.3.1 Levegő szennyezettségének csökkentése, a levegő minőség javítása:

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Útalapos utak szilárdburkolatúvá tétele	 folyamatosan	A Kistérség valamennyi települése
2.	Bel- és külterületi kerékpárúthálózat fejlesztése	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése
3.	A lakossági gázbekötések arányának további növelése, a hagyományos szilárd tüzelés csökkentése: a rákötések ösztönzésével, alternatív energiaforrások alkalmazási lehetőségeinek biztosításával lehet a fűtésből eredő levegő szennyezettséget csökkenteni	2014	A Kistérség valamennyi települése
4.	A légszennyezettség változásának nyomon követése, légköri imisszió mérése: jelenleg nem működik Békésen imissziós, manuális mérőpont, ennek ismételt beindítása, illetve a mérés további komponensekre (elsősorban CO ₂ , NO ₂) való kiterjesztése javasolt. Ezen kívül Mezőberényben is indokolt lenne manuális mérőpont működtetése.	2012	Békés, Mezőberény

1.3.2 A pollenszennyezettséggel összefüggő asztmás és allergiás megbetegedések visszaszorítása

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	A térségi települések parlagfű fertőzöttségének a pontos feltérképezése: a felmérés alapján meghatározhatóak a leginkább fertőzött, illetve eddig fel nem tárt parlagfűvel borított területek. A parlagfűirtást ennek megfelelően lehet célzottan végrehajtani. A felméréseket évente, de legalább két	Első alkalommal 2010 őszén	A Kistérség valamennyi települése

	évente meg kell ismételni		
2.	Lakosság tájékoztatása az allergiát okozó gyomok veszélyességéről	folyamatosan	A Kistérség valamennyi települése
3.	Parlagfű és más allergén gyomok irtása, jogszabályi háttérének biztosítása	2011	A Kistérség valamennyi települése

1.3.3 Önkormányzati levőtisztaság-védelmi és zajrendeletek megalkotása, frissítése és betartatása

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Levegővédelmi rendelet megalkotása: a levegő helyi szintű védelméhez szükséges rendelet tartalma többek között az avar és kerti hulladék égetésére, az állattartás szabályaira stb. A levegővédelmi rendeletek alapján lehetne a helyi építési szabályzatokat felülvizsgálni, amennyiben az időszerűvé válik.	2011	A Kistérség valamennyi települése

1.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- Magyar Közút Kht. Békés Megyei Területi Igazgatósága
- Békés Megyei Közlekedési Felügyelet
- Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi, Vízügyi Felügyelőség
- Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat
- ÁNTSZ Dél-alföldi Regionális Intézete
- A parlagfűvel szennyezett terület tulajdonosai

1.5. Pénzügyi források

- ÉAOP-2009-3.1.1 4 és 5 számjegyű közutak fejlesztése
- ÉAOP-2009-3.1.3/A - Kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése
- ÉAOP: Turisztikai célú fejlesztés, Város-, és térségfejlesztés
- KEOP- 7.6.3.0/09Környezetvédelmi célú informatikai fejlesztések a közigazgatásban (E-környezetvédelem)
- Közmunka Programok (FMM Közmunka Tanács)
- „Parlagfűmentes Magyarországot” Tárcaközi Bizottság pályázatai
- Decentralizált keret

1.6. Hatások

- Csökken a lakosságot érintő légszennyezés, valamint zajterhelés
- Népszerűbbé válik a kerékpáros közlekedés
- Élhetőbb települések alakulnak ki

- A kistérség vonzereje nő

1.7. Eredménymutatók

- Közlekedési eredetű lég-, zajszennyezés, illetve rezgés csökkenése
- Közúti forgalom csökkenése a települések belterületén
- Burkolt utak arányának növekedése
- Megépült, felújított bel- és külterületi utak hossza
- Megépült elkerülő utak hossza
- Kerékpárforgalom növekedése
- Csökken a kistérségben az allergizáló gyomnövények, főként a parlagfű mennyisége
- A parlagfű és új, invazív növények éves össz-pollen koncentrációja, a 30 pollenszem/m³
- Napi pollen szám
- A szénanátha és asztma megbetegedések előfordulási gyakoriságának alakulása.

1.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz

Európai Unió Irányelv

- *1999/30/EK a környezeti levegőben lévő kén-dioxidra, nitrogén-dioxidra és nitrogén-oxidokra, valamint porra és ólomra vonatkozó határértékekről: a környezeti levegő minőségének fenntartása ott, ahol az jó minőségű, és minőségének javítása más esetekben a kén-dioxid, nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok, por és az ólom koncentrációi tekintetében*
- *96/62/EK a környezeti levegő minőségének vizsgálatáról és ellenőrzéséről: határérték alatt tartani a szennyezőanyag szintjét, és törekedni a fenntartható fejlődéssel összhangban a legjobb környezeti levegőminőség megtartására*

III. Nemzeti Környezetvédelmi Program

- Éghajlatváltozási akcióprogram
- Környezet és egészség akcióprogram
- Települési környezetminőség akcióprogram
- A kültéri és beltéri levegőminőség okozta egészségügyi kockázatok mérséklése
- Megyei, kistérségi, települési szintű programok
- Békés megye Környezetvédelmi Programja.

2. A FENNTARTHATÓ VÍZGAZDÁLKODÁSI PROGRAM

2.1. Indokolás

A - megfelelő kezelés nélkül szikkasztott, leürített és bevezetett - kommunális szennyvizek a felszíni és felszín alatti vizek egyik legjelentősebb szennyező forrásai. A szennyvízcsatornán történő gyűjtés és szállítás gazdasági és környezetvédelmi szempontból nem mindenhol megfelelő megoldás. Ilyen területek a 2000 LE alatti települések, az olyan településrészek, amelyek a település központjától távol helyezkednek el, továbbá a külterületeken elszórtan fekvő lakóépületek technológiai szempontoktól, illetve a beépítési szokásoktól függően lehet egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmény, egyedi szennyvíztisztító kisberendezés és egyedi zárt szennyvíztároló, illetve természet közeli tisztítás. A természet közeli szennyvíztisztítás főbb típusai:

- Talajbiológiai tisztítás szennyvízöntözéssel: meglévő erdő-, gyümölcsös-, faültetvény és mezőgazdasági öntözés,
- Tavas szennyvíztisztítás: anaerob, fakultatív, aerob, levegőztetett, halastavi,
- Épített vízínövényes rendszerek: felszíni átfolyású, gyökérszórás - vízszintes, vagy függőleges áramlási irányú -, ill. átszivárgásos.

A 2000 LE alatti szennyezőanyag-kibocsátással jellemezhető területekre az országos irányelv nem tartalmaz határidős kötelezettségeket gyűjtőhálózat és szennyvíztisztító-telep kiépítésére, illetve azokkal azonos szintű környezeti védelmet biztosító egyedi szennyvízkezelő művek kiépítésére vonatkozóan sem.

A hévizek hasznosítására kedvező adottságokkal és kihasználatlan potenciállal rendelkezik a kistérség. A hévízhasznosítás szigorú feltételekhez kötött, jogszabályok által ellenőrzött, szabályozott.

Az ivóvízminőség javítása – mely főleg az európai uniós határértékeknek való megfelelést takarja – regionális probléma, hiszen a kistérség települései nem saját vízbázisról kapják ivóvizüket.

2.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai

A 2000. december 22-én hatályba lépett, 2000/60/EK irányelv (Víz Keretirányelv, a továbbiakban: Keretirányelv), az EK víz-politikája érvényesítésének legfontosabb eszköze. A Keretirányelv előírásai szerint az Európai Unió tagállamaiban 2015-ig jó állapotba kell hozni minden olyan felszíni és felszín alatti vizet, amelyek esetén ez egyáltalán lehetséges és fenntarthatóvá kell tenni a jó állapotot, mely alapja a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználat elősegítése.

A fenntartható vízgazdálkodást, és az európai uniós elvárásoknak való megfelelést a Keretirányelvre épülő, különböző szintű vízgazdálkodási tervek alapján tudja biztosítani Magyarország. A tervezés közbenső lépcsőjét olyan tervezési egységek jelentik, amelyek a belső vízgyűjtőterületekhez igazodnak: így alakult ki a 42

tervezési alegység. A kistérség területére az érintett három alegység vízgazdálkodási tervét a KÖRKÖVIZIG állította össze.

2.2.1. Pontszerű és diffúz szennyező források megszüntetése

- a szennyezőanyagok kibocsátásának (emissziójának) csökkentése
- további szennyezésének megakadályozása
- szennyező források megszüntetése
- bezárt hulladéklerakók rekultiválása
- a vizekkel kapcsolatban lévő ökoszisztémák védelme, állapotuk javítása

2.2.2. Ivóvízminőség javítása

- Az ivóvízminőség-javító programokon keresztül országos szinten távlati cél 2013-ig felszámolni közüzemi vízellátásában az egészséget befolyásoló valamennyi ivóvíz minőségi problémát.

2.2.3. Fenntartható, hévíz illetve termálvíz hasznosítás

- A geotermikus energia felhasználásával termelt hő- és villamos-energia részarányának növelése a környezeti szempontok figyelembe vételével, a termálvíz vagyon megóvása, fenntartható hasznosítása

2.2.4. Szennyvízkezelés

- a közműolló csökkentése
- a szakszerűtlen szikkasztások megszüntetése
- egyedi szennyvízkezelési rendszerek kiépítése a kistelepüléseken
- a szennyvízkezelő telepek tisztítási határfokának javítása
- szennyvíziszapok hosszú távú kezelésének megoldása
- illegális vízkivételek feltárása és megszüntetése

2.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés

2.3.1 Pontszerű és diffúz szennyező források megszüntetése

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Felhagyott hulladéklerakók rekultiválása	2015	A Kistérség valamennyi települése
2.	Illegális vízkivételek (felszín és felszín alatti) felszámolása, ellenőrzéssel, szigorúbb hatósági intézkedésekkel	folyamatosan	A Kistérség valamennyi települése

3.	Holtágak vízminőségének javítása, vízutánpótlás biztosítása, illegális bevezetések megszüntetése	folyamatosan	Békés, Mezőberény, Köröstarcsa, Bélmegyer, Tarhos
4.	Helyi állattartó rendelet megalkotása, illetve a helytelen háztáji állattartásból eredő talaj, és talajvízszennyezés csökkentése érdekében (pl. javasolt az almos tartás előírása stb.)	2011	Bélmegyer, Murony, Doboz, Kamut, Csárdaszállás, Tarhos
5.	A csapadékvizek elvezetésének biztosítása, a 253/1997. (XII.20) Kormányrendelet vonatkozó előírásai szerint	folyamatosan	A Kistérség valamennyi települése

2.3.2 Ivóvízminőség javítása

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Ivóvíz minőségi problémák megszüntetése, az ivóvízminőségre vonatkozó előírások, határértékek betartása	2015	A Kistérség valamennyi települése

2.3.3 Fenntartható hévíz illetve termásvíz hasznosítás

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	A hévíz illetve termásvíz balneológiai, és energetikai célú hasznosításának hatékonyabb, szélesebb körű kihasználása, a környezetvédelmi előírások figyelembe vételével	folyamatosan	Békés, Mezőberény

2.3.4 Szennyvízkezelés

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése	2011-2015	Doboz
2.	Meglévő szennyvízcsatorna-hálózatoknál a 100%-os kiépítettségének megvalósítása	2015	Mezőberény

Békési kistérség Környezetvédelmi programja

2009-2014

II. kötet

3.	Szennyvíztisztító telepek korszerűsítése (kiegészítő foszfor eltávolítás, kapacitás növelés stb.)	Folyamatos	Békés Mezőberény
4.	2000 lakosegyenérték alatti települések szennyvízkezelésének megoldása	-	Murony, Tarhos, Kamut, Csárdaszállás, Bélmegyer,
5.	A lakosság ösztönzése a szennyvízhálózatra való csatlakozásban különféle szabályozó eszközökkel (pl.: talajterhelési díj)	folyamatos	Békés, Mezőberény, Köröstarcsa
6.	Szennyvíziszapok hosszú távú hasznosításának megoldása (mezőgazdasági elhelyezés, komposztálás, energetikai célú felhasználás stb.)	2015	Békés, Mezőberény, Köröstarcsa

2.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- ÁNTSZ Dél-alföldi Regionális Intézete
- Békés Megyei vízművek Zrt.
- Hulladéklerakó tulajdonosa (önkormányzat v. egyéb), üzemeltető.
- Illetékes vízügyi igazgatóság
- Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Lakosság
- Szennyezett terület tulajdonosa (károkozó, vagy kárfelelősség miatt),
- Szennyvíztisztító-telepet üzemeltető szervezetek
- Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi, Vízügyi Felügyelőség
- Vízhasználat engedélyese
- Vízhasználók

2.5. Pénzügyi források

Európai Unió források

- KEOP – 2009 - 2.4.0, KEOP-2009-7.2.4.0 Szennyezett területek kármentesítése
- KEOP –2009 - 2.3.0, A települési szilárd hulladéklerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése
- KvVM 2009. évi, az illegális hulladéklerakók felszámolása feladatainak támogatása (pályázhatnak települési önkormányzatok, non-profit társadalmi szervezetek)
- KEOP – 2009 – 2.2.1, Komplex vízvédelmi beruházások
- KEOP –2009 - 1.3.0, Ivóvízminőség javítása

- ROP-ok: 2000 LE alatti agglomerációk szennyvízelvezetése (csatornázás vagy egyedi szennyvíztisztítás).
- KEOP-2009- 4.4.0 Megújuló alapú villamos energia-, kapcsolt hő és villamos energia- valamint biometán –termelés támogatása: szennyvíziszapból nyert tüzelőanyag előállítására szolgáló termelő kapacitások létrehozása, a szennyvíziszap energetikai célú felhasználása
- KEOP – 2009 - 1.2.0, Szennyvízelvezetés és tisztítás
- KvVM 2010. évi, az illegális hulladéklerakók felszámolása feladatainak támogatása (pályázhatnak települési önkormányzatok, non-profit társadalmi szervezetek)

2.6. Hatások

- a közegészségügy javulása
- a szakszerűtlen szikkasztásból származó nitrogén- és egyéb szennyezőanyag-terhelés csökkenése
- a szennyvíziszapok nagyobb arányú hasznosításával csökken a biológiailag lebomló szerves anyag hulladéklerakókon történő elhelyezése, mely egy fontos hulladékgazdálkodási célkitűzés
- a tisztított szennyvíz mennyiségének növekedésével növekedik az élővizekbe bevezetésre kerülő tisztított szennyvíz mennyisége, melynek ökológiai szempontból hátrányos következményei is lehetnek
- az élővizekbe bocsátott szennyvizekre vonatkozó határértékek betartatása
- Az infrastrukturális szolgáltatás bővülésével a település megítélése javul, vonzereje és megtartó képessége nő
- Az ivóvíz minőségének javulása
- felszín alatti vizek minőségének javulása
- felszíni vizek minőségének javulása

2.7. Eredménymutatók

- a felszín alatti víz nitrogén, ammónia szennyezőanyag koncentrációjának csökkenése
- a szennyvízcsatorna-hálózat hosszának növekedése
- a szennyvíztisztító telepek hatékonyságának, kihasználtságának növekedése
- a szennyvízcsatorna-hálózatra történő rákötések számának növekedése
- az ivóvíz szennyezőanyag tartalmának határérték alá csökkenése
- illegális felszín alatti vízkivétel számának csökkenése

2.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz

Európai Unió Irányelv

- *91/271 EGK Irányelv a települési szennyvíztisztításról:* kötelező feladatként írja elő a tagállamok részére bizonyos nagyságrend felett - a települések szennyvízeinek gyűjtését és tisztítását.
- *86/278 EGK Irányelv a szennyvíziszapokról:* Gondoskodni kell a szennyvíztisztító telepekről kikerülő kezelt szennyvíziszap minél nagyobb arányú hasznosításáról, illetve ártalommentes elhelyezéséről
- 80/68/EGK: A felszín alatti víz egyes veszélyes anyagok által okozott szennyezés elleni védelme
- Környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése irányelv (IPPC) (96/61/EK)
- Nitrát irányelv (91/676/EGK)

- Irányelv az emberi fogyasztásra szánt ivóvíz minőségéről (80/778/EGK), ahogyan a (98/83/EK) irányelv módosította: meg kell tervezni, és el kell végezni a szolgáltatott ivóvíz minőségének javításához szükséges műszaki beavatkozásokat az irányelvben rögzített határértékek teljesítése céljából

Országos, regionális programok:

- III. Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Országos Környezeti Kármentesítési Program (Önkormányzati kármentesítési alprogram): célja a szennyezések számbavétele, az ezzel kapcsolatos információk gyűjtése és közreadása, valamint az állami felelősségi körbe tartozó, feltárt szennyezések káros hatásainak csökkentése, illetve felszámolása.
- Dél-Alföldi Régió Ivóvízminőség-javító Program
- Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program (Szennyvízprogram), melynek célja a környezet megóvása az elégtelen módon tisztított szennyvízkibocsátások káros hatásaitól.

3. IVÓVÍZELLÁTÁS -PROGRAM

3.1 Indokolás

A kistérség valamennyi településén problémát okoz az ivóvízellátásban a felszín alatti vizek réteg eredetű „szennyezettsége”. Az ammónia, mangán és arzén tartalom meghaladja a jelenleg hatályos értékeket. További problémát jelent, hogy az ivóvízvezetékek nagy része elöregedett és ezért gyakoriak a csőtörések ez által külső szennyező anyagok kerülhetnek be a rendszerbe.

3.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai

- Ivóvízminőségi-problémák megszüntetése, a szennyező összetevők határérték alá csökkentése,
- Ivóvízvezeték-hálózat rekonstrukciójának megvalósítása.

3.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Ivóvízminőségi problémák megszüntetése, a szennyező összetevők határérték alá csökkentése	2012	A Kistérség valamennyi települése
2.	Tervszerű ivóvízvezeték-rekonstrukció megvalósítása	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése

3.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- Békés Megyei Vízművek Zrt.

3.5. Pénzügyi források

- Az ivóvízminőség javítása az önkormányzati fejlesztések EU pénzek és hazai társfinanszírozás segítségével, önkormányzati önerő hozzáadásával valósulhatnak meg. A működtetést (beleértve a pótlásokat és rekonstrukciókat) a fogyasztók finanszírozzák a díjon keresztül.
- KEOP –2009 - 1.3.0, Ivóvízminőség javítása

3.6. Hatások

- A közegészségügy javulása
- Az infrastrukturális szolgáltatás minőségének javulásával a település megítélése javul, vonzereje megtartó képessége nő

3.7. Eredménymutatók

- az ivóvíz-szennyezőanyag tartalmának határérték alá csökkenése.

3.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz

Európai Unió Irányelv

Irányelv az emberi fogyasztásra szánt ivóvíz minőségéről (80/778/EGK), ahogyan a (98/83/EK) irányelv módosította:

Meg kell tervezni, és el kell végezni a szolgáltatott ivóvíz minőségének javításához szükséges műszaki beavatkozásokat az irányelvben rögzített határértékek teljesítése céljából

Országos/regionális program:

- *Ivóvízminőség-javító Program:* a távlati cél 2013-ig felszámolni az egész ország közüzemi vízellátásában az egészséget befolyásoló valamennyi ivóvízminőségi-problémát
- *Dél-Alföldi Régió Ivóvízminőség-javító Program*

4. ENERGIAGAZDÁLKODÁS RACIONALIZÁLÁSA – PROGRAM

4.1. Indokolás

A kistérség jelentős mezőgazdasági potenciálja révén, kiváló adottságokkal rendelkezik a biomasszára alapozott energiatermelés területén, amely a mezőgazdasági struktúraváltásra is választ jelenthetne. Továbbá kifejezetten jó adottságokkal rendelkezik a geotermikus és a napenergia potenciálját tekintve, illetve kiegészítő jelleggel a szélenergia-hasznosítás is szóba jöhet.

4.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai

Az energiaellátás terén, országos szinten, a decentralizáció, az importfüggőség, valamint az energiafelhasználás csökkentésének elérése a cél. Az országos célkitűzéseket, és a kistérségi sajátosságokat is figyelembe az alábbi célok határozhatóak meg:

5.2.1 Az energiafelhasználás csökkentése

- Az energiafelhasználás hatékonyságának növelése
- Az energiafogyasztás szokásának racionalizálása
- Megújuló energia passzív hasznosítása

5.2.2 A megújuló energiafelhasználás növelése

- Energiaellátó-központok kialakítása megújuló energiaforrások felhasználásával
- Lokális szinten a megújuló energiaforrások alkalmazása kiegészítve a hagyományos energiaforrásokat

4.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés

4.3.1 Az energiafelhasználás csökkentése

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Önkormányzati üzemeltetésű intézmények energetikai korszerűsítése (fűtésrendszer, világítás, melegvízellátás, hőszigetelés stb.)	2016	A Kistérség valamennyi települése
2.	Közvilágítás korszerűsítése	2016	Csárdaszállás, Kamut, Köröstarcsa, Murony, Tarhos
3.	Lakossági energiafelhasználás csökkentése érdekében, az energiatakarékos életmód népszerűsítése, és a lakóépületek energetikai korszerűsítése (lakossági fórum, kiadványok, tájékoztatók)	2012	A Kistérség valamennyi települése

Békési kistérség Környezetvédelmi programja

2009-2014

II. kötet

4.	Településrendezési eszközökkel elősegíteni a passzív napenergia hasznosítás lehetőségeit	folyamatosan	A Kistérség valamennyi települése
----	--	---------------------	-----------------------------------

4.3.2 *A megújuló energiafelhasználás növelése*

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Önkormányzati üzemeltetésű intézmények energiaellátásnak kiváltása megújuló energiaforrásokkal	2020	A Kistérség valamennyi települése
2.	Kistérségi megújuló energiaforrások hasznosításáról szóló meglévő szaktanulmányra épülő cselekvési terv elkészítése	2012	A Kistérség valamennyi települése
3.	Passzív energiahasznosítás településrendezési eszközökkel érvényesítése	2012	A Kistérség valamennyi települése

4.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- Építésügyi hatóságok
- Lakosság

4.5. Pénzügyi források

Európai Unió pályázati lehetőségei:

- A 2007-2013 közötti tervezési időszakban elsősorban a KEOP keretében lehet pályázni a megújuló energiaforrás felhasználás növelésére. Lehetőség lesz kombinált - energiahatékonysági és megújuló energiatermelést segítő - pályázati források elnyerésére is, akár központi, akár helyi intézmények, alapítványok, egyházak, vállalkozások és magánszemélyek részére is.
KEOP-4.1 Hő- és/vagy villamosenergia-előállítás támogatása megújuló energiaforrásból
KEOP-5.1 Energetikai hatékonyság fokozása
KEOP-5.2 Harmadikfeles finanszírozás
- KEOP - 2009 - 4.2.0/A/B Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal
- KEOP-2009 -4.3.0 és KEOP-2009 – 7.4.3.0 megújuló energia alapú térségfejlesztés
- KEOP – 2009 - 4.4.0 Megújuló alapú villamos energia-, kapcsolt hő és villamos energia-, valamint biometán –termelés támogatása

- KEOP-2009-4.6.0 Nagy és közepes kapacitású bioetanol üzemek létesítésének támogatása
- KEOP – 2009 – 5.3.0./B – Épület-energetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva
- KEOP – 2009 – 5.3.0./A – Épületenergetikai fejlesztések és közvilágítás fejlesztések
- KE OP – 2009 - 5.2.0/B Harmadikfeles finanszírozás
- KEOP - 2009 - 6.1.0/B/C - A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)
- KEOP - 2009 - 6.2.0/A/B - Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek
- KEOP - 2009 - 7.4.0 - Egészségügyi intézmények energetikai racionalizálása
- Energiatakarékossági Hitel Alapból (ún. német szénsegélyből) pályázható kedvezményes kamatozású hitel az energiatakarékossági, az energiahatékonyság növelést szolgáló és a megújuló energiaforrások elterjedését segítő beruházások megvalósítását támogatja

Hazai pályázati lehetőségek:

- A Nemzeti Energiatakarékossági Program (NEP) forrásaira is lehet pályázni. A NEP keretében a lakosság számára 2015-ig 15-20 milliárd forint vissza nem térítendő támogatás, valamint akár 100 milliárd forint kedvezményes hitelkeret áll rendelkezésre, amelyből mintegy 100 ezer lakásban csökkenthető az energiafogyasztás.
- Szintén hazai pályázati lehetőség (a lakosság által is igényelhető) a Zöld Beruházási rendszer (ZBR) 2010-ben meghirdetett Klímabarát otthon Energiahatékonysági alprogramja.

4.6. Hatások

- munkahelyteremtés,
- földterületek gazdaságosabb kihasználása, ami elősegíti a mezőgazdasági struktúraváltást is,
- növényfelesleg hasznosítása,
- üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkenése,
- sok esetben magasabb fajlagos költségek, hosszú távú megtérülés,
- csökkenhetnek a természetes élőhelyek, és az élelmiszer célú termőterület,
- csökkenhet a biológiai sokféleség,
- intenzívebbé váló gazdálkodás,
- javul az energiaellátás biztonsága.

4.7. Eredménymutatók

- a kibocsátott CO₂ mennyisége,
- megújuló energiaforrás felhasználás aránya,
- energiaracionalizálási programok növekedése,
- a közintézmények energiaracionalizálása,
- korszerű közvilágítás,

4.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz

Európai Unió Irányelv

- 2001/77/EK irányelv a zöld villamos energia támogatásáról,
- 2006/32/EK Irányelv: energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról
- 2003/87/EK irányelv az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek
- 2003/30/EK irányelv a közlekedésben használt bio-üzemanyagokról

Országos, és térségi szintű programok

- Nemzeti Energiatakarékosági Program 2008 (NEP)
- Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Program
- NKP-III.
- Magyarország megújuló energiaforrás felhasználás növekedésének stratégiája 2007-2020
- Magyarország fenntartható energiastratégiája 2006
- Nemzeti Éghajlat változási Stratégiája, Nemzeti Éghajlat-változási Program 2009-2010
- Megújuló energiaforrások hasznosítása a Békési Kistérségben, Szaktanulmány 2005

5. A TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELEM - PROGRAM

5.1. Indokolás

Az intenzíven hasznosított szántóterületek a kistérségben igen nagy arányt képviselnek, mely nem kedvez a – természetvédelmi szempontból is fontos – biodiverzitásnak. A kritikusan alacsony erdősültség, az intenzíven hasznosított szántóterületek nagy aránya, a termőhelyi adottságok és a művelési ágak összehangoltságának hiánya mind a települések külterületi területhasználatának változtatását indokolják. Ezt csak egy összehangolt, a tulajdonosi érdekeket is figyelembe vevő és ösztönző folyamat végeredményeként lehet elérni.

5.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai

A természeti értékek megőrzése két módon lehetséges. Egyrészt a mezőgazdasági és természetvédelmi szándékok összehangolásával, másrészt a természeti értékek feltárásával és hathatós védelmének a megszervezésével. Az előbbiek tekintetében az önkormányzatok eszközei ez esetben kimerülnek az ösztönzésben, a felvilágosításban és a hatáskörükön belüli szabályozásban (pl. településrendezési tervek).

A településrendezési tervek készítése, felülvizsgálata során biztosítani kell a környezet eltartó- és tűrőképességével való összhangot, a természeti erőforrások (kiemelten a termőföld, víz) és természeti értékek védelmét, a különböző területhasználati funkciók területi igényeinek minél kisebb termőfelület kieséssel járó harmonikus összehangolását. Az extenzív, környezetkímélő gazdálkodási módszereknek jelentős szerepe van a természet közeli élőhelyek fenntartásában.

A mezővédő erdősávok telepítésének a célja a honos állat- és növényvilág számára élettér nyújtása, a különböző, a gazdálkodásra is kedvezőtlenül ható környezeti károk mérséklése (erózió, szél, stb.), illetve jobb mikroklimatikus viszonyok megteremtése.

A kistérség területére vonatkozó következő célkitűzések a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság 2009-2014 közötti fejlesztési tervével összhangban kerültek meghatározásra.

- 5.2.1 *A mezőgazdasági és természetvédelmi szándékok összehangolása*
- A természeti és a termőhelyi adottságok optimalizálása a művelési ágakkal, terület agro-ökológiai adottságaihoz igazodó földhasználat elterjesztése, ÉTT területeken ökológiai gazdálkodás megvalósítása,
 - Ökológiai gazdálkodás megvalósítása, ezáltal a fenntartható talajhasználat, talajvédelem biztosítása (talajok termékenységének védelme, a talajdegradációs és szennyező folyamatok megelőzése, illetve mérséklése).
- 5.2.2 *Természeti, táji értékek védelme*
- A természetvédelmi szempontból értékes természet közeli élőhelyek felkutatása, meglévők megőrzése,
 - A természet védelmét helyi szinten is szabályozni szükséges. Ezért a természetvédelmi intézkedések célja, hogy a kistérség településein a

helyi természeti értékek feltárássra kerüljenek, és az értékek megőrzése rendeleti úton is biztosított legyen

5.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés

5.3.1 A mezőgazdasági és természetvédelmi szándékok összehangolása

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	A Kistérség erdősültségének a növelése	folyamatosan	Békés, Mezőberény, Köröstarcsa, Kamut, Csárdaszállás, Murony, Tarhos
2.	A kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági területek és tájidegen faállományú erdők fokozatos átalakítása természet közeli élőhelyekké	folyamatosan	A Kistérség valamennyi települése
3.	A természetvédelmi szempontból szükségtelen infrastruktúra (csatornák, utak, légvezetékek) megszüntetése, átalakítása	folyamatosan	A Kistérség valamennyi települése
4.	Mezővédő erdősávok telepítése.	folyamatosan	Kamut

5.3.2 A természeti, táji értékek védelme

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Helyi természetvédelmi rendeletek megalkotása, a már meglévők megújítása	2011-14	A Kistérség valamennyi települése
2.	Egyedi Tájértékek kataszterezése	2012	A Kistérség valamennyi települése

5.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- Civil szervezetek
- Gazdálkodók
- Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága
- Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi, Vízügyi Felügyelőség

5.5. Pénzügyi források

- LIFE+ - Természet és biodiverzitás program
- KEOP-2009-3.1.2 - Élőhelyvédelem és -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése
- FVM – erdők felújítása - Rendelet az erdők felújításának csekély összegű (de minimis) támogatásáról
- FVM - Gazdaságátadáshoz nyújtandó támogatás
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatás
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás
- KVVM - Zöld Forrás pályázati felhívás - Nemzeti Környezetvédelmi Programban való civil társadalom projektjeinek támogatása
- Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program – ÉTT területek célprogramja által nyújtott támogatási lehetőségek

5.6. Hatások

- További természet közeli élőhely létrejötte,
- Hatékonyabb, racionalizáltabb, a természeti és környezeti prioritásokat is figyelembe vevő gazdálkodás kialakulása,
- Külterületek kedvező mikroklimatikus hatása a belterületekre,
- Kellemebb lakókörnyezet, növekvő komfortérzet és lakosságmegtartó képesség,
- Szabályozott természetvédelem megvalósulása helyi szinten is.

5.7. Eredménymutatók

- Erdősültség aránya
- Mezővédő erdősávok nagysága
- Szántóterületek nagysága
- Erdők évi folyónövendékének nagysága
- Szántóterületek aránya
- Helyi védelmi rendeletek száma
- Helyi védett értékek száma
- Egyedi Tájértékek száma
- Szennyezett talajok kiterjedése

5.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz

Európai Unió Irányelv

- 1257/1999/EK rendelet az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról
- 817/2004/EK rendelet az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapból (EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1257/1999/EK tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról
- A tanács 92/43/EK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állat- és növényvilág védelméről
- A tanács 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről
- Európai Táj Egyezmény, 2000. Firenze
- A nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen a vízimadarak tartózkodási helyéről szóló, Ramsarban, 1971-ben elfogadott Egyezmény
- Biológiai Sokféleség Egyezmény 1995.
- Berni egyezmény az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyeik védelméről 1990.
- Bonni Egyezmény a vándorló, vadon élő állatfajok védelméről, 1979.

Országos, térségi programok:

- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) a 2007-2013.
- Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP),
- III. Nemzeti Környezetvédelmi Program,
- A természetvédelem erdészeti szakmai koncepciója,
- KVVM Természetvédelmi Hivatal - Védelemre tervezett természeti területek jegyzéke,
- A KMNP 2009-2014 fejlesztési koncepciója.

6. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS PROGRAM

6.1 Indokolás

Bár az önkormányzatok minden belterületi részen megszervezték a hulladék begyűjtését a lakosságtól, ám több településen előfordul, hogy külterületi lakott részek nincsenek bekapcsolva a rendszeres gyűjtésbe (pl. Békés, Mezőberény). Ezen a területen a lakók illegálisan rakják le a hulladékot.

Minden településén található, a hatályos környezetvédelmi előírásoknak nem megfelelő, műszaki védelem nélküli, felhagyott szilárd kommunális hulladéklerakó. Ezek ameddig a rekultiváció meg nem történik potenciális veszélyt jelentenek a környezetre. További veszélyt jelent, hogy a szelektív hulladékgyűjtés nem terjed ki egyik településen sem a veszélyes összetevők gyűjtésére.

Az önkormányzatok egyetlen egy esetben sem tudják teljesíteni a szelektív gyűjtésre vonatkozó előírásokat sem. A műanyag tekintetében és a zöld hulladék tekintetében sem.

6.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai

- a végleges lerakással ártalmatlanított hulladékok mennyiségének csökkentése,
- a szelektív hulladékgyűjtés arányának növelése,
- a bezárt hulladéklerakók rekultiválása,
- illegális hulladéklerakások megszüntetése.

6.3 A célok megvalósításához szükséges intézkedések

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Hulladékgyűjtő udvarok kialakítása	2012	Békés, Mezőberény, Köröstarcsa, Doboz
2.	Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése	2010	Bélmegyer, Kamut, Csárdaszállás,
3.	Szelektív hulladékgyűjtés bővítése	Folyamatos	Murony, Tarhos, Békés, Mezőberény, Köröstarcsa, Doboz

Békési kistérség Környezetvédelmi programja

2009-2014

II. kötet

4.	Települési zöld hulladék begyűjtő rendszer kialakítása, zöld hulladék kezelés (komposztálás stb.)	2012	Békés, Doboz, Mezőberény Köröstarcsa
5	Házi komposztálás bevezetése	2011	Kamut, Murony, Tarhos, Bélmegyer, Csárdaszállás
6.	Bezárt hulladéklerakó telepek rekultiválása	2012	A Kistérség valamennyi települése
7.	Hulladékgazdálkodási tervek készítése a következő tervezési időszakokra.	2010	A Kistérség valamennyi települése
8.	Illegális hulladéklerakások felszámolása, megakadályozása	2010	A Kistérség valamennyi települése

6.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- Hulladéklerakó tulajdonosa (önkormányzat v. egyéb), üzemeltető.
- KvVM 2009. évi, az illegális hulladéklerakók felszámolása feladatainak támogatása (pályázhatnak települési önkormányzatok, non-profit társadalmi szervezetek)

6.5. Pénzügyi források

- KEOP –2009 - 2.3.0, A települési szilárd hulladéklerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése
- KEOP – 2009 – 1.1.1 és KEOP –2009 – 7.1.1.1 Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerek fejlesztése
- KEOP 1.2 Meglévő, működő, térségi szintű, települési szilárdhulladék-kezelési rendszer/rendszerek technológiai és/vagy területi kiegészítése kétfordulós pályázat
- KEOP 1.3 Települési szilárd hulladékok szelektív gyűjtő-, begyűjtő- és szállítórendszerének fejlesztése egyfordulós pályázat
- Önkormányzati felelősségi körbe tartozó állati eredetű hulladékgyűjtő-, begyűjtő- és szállítórendszerének kialakítása kétfordulós pályázat
- KEOP 1.5 Házi komposztálás elősegítése egyfordulós pályázat

6.6. Hatások

- Javul a természetes környezet minősége, az épített környezet állapota,
- esztétikusabbá válik a településkörnyezet,
- javul a lakosság közérzete, ezáltal a település lakosságmegtartó képessége nő.

6.7. Eredménymutatók

- A szelektív módon gyűjtött hulladék mennyisége
- Az újrahasznosított hulladék mennyisége
- A közterületen összegyűjtött hulladék mennyisége
- A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont ingatlanok száma

6.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz

Európai Unió Irányelv

- *75/442/EGK Hulladék-keretirányelv*
- *91/689/EGK Veszélyes hulladék irányelv*
- *99/31/EK Hulladéklerakó irányelv*

Országos, regionális programok

- Országos hulladékgazdálkodási Terv 2003-2008
- Dél-Alföldi Régió Területi Hulladékgazdálkodási terve 2003-2008

Térségi programok

- Települési hulladékgazdálkodási tervek

7. A ZAJ-ÉS REZGÉSTERHELÉS - PROGRAM

7.1 Indokolás

Az elmúlt időszakban a közlekedési eredetű kibocsátások, és ezen belül is a közúti gépjárműforgalom kibocsátásai a zajterhelési problémák egyik legfontosabb okozóivá váltak, amit jól mutat a levegőszennyezettségnek a nagy belső és az átmenő forgalmat lebonyolító településekre koncentrálódó eloszlása. A kistérség meghatározó főközlekedési útjai a 46. sz. 47. sz főút, amelyek jelentős forgalommal bírnak.

A térségben az önkormányzati belterületi közutak alacsony kiépítettségűek. A burkolatlan utak rontják a településképet és növelik a por- és zajszennyezést. A tömegközlekedés egyelőre nem jelent megfelelő színvonalú alternatívát az egyéni közlekedéssel szemben, s a kerékpárút-hálózat kiépítettsége is hiányos.

7.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai

- csökkenteni a lakosságot érő zajterhelést

7.3 A célok megvalósításához szükséges intézkedések

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	A települést elkerülő út megépítése	2020	Mezőberény
2.	Bel- és külterületi úthálózat kiépítése, felújítása	folyamatos	Kistérség valamennyi települése
4.	Zajvédelmi rendelet megalkotása	2010	Kistérség valamennyi települése
5	Belterületi forgalomcsillapítások, forgalomkorlátozások	folyamatos	Kistérség valamennyi települése

7.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- Magyar Közút Kht. Békés Megyei Területi Igazgatósága

7.5. Pénzügyi források

- DAOP-2009-3.1.1 4 és 5 számjegyű közutak fejlesztése
- DAOP-2009-3.1.3/A - Kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése
- Decentralizált keret
- DAOP: Turisztikai célú fejlesztés, Város-, és térségfejlesztés

7.6. Hatások

- Csökken a lakosságot érintő légszennyezés, valamint zajterhelés,
- Népszerűbbé válik a kerékpáros közlekedés,
- Élhetőbb települések alakulnak ki,
- A kistérség vonzereje nő.

7.7. Eredménymutatók

- Közlekedési zajszennyezés, illetve rezgés csökkenése,
- Közúti forgalom csökkenése a települések belterületén,
- Burkolt utak arányának növekedése,
- Megépült, felújított bel- és külterületi utak hossza,
- Megépült elkerülő utak hossza,
- Kerékpárforgalom növekedése.

7.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz

Európai Unió Irányelv

- *1999/30/EK a környezeti levegőben lévő kén-dioxidra, nitrogén-dioxidra és nitrogén-oxidokra, valamint porra és ólomra vonatkozó határértékekről a környezeti levegő minőségének fenntartása ott, ahol az jó minőségű, és minőségének javítása más esetekben a kén-dioxid, nitrogén-dioxid és nitrogén-oxidok, por és az ólom koncentrációi tekintetében*

Országos/regionális program

III. Nemzeti Környezetvédelmi Program:

Éghajlatváltozási akcióprogram

- Közlekedési eredetű szennyezőanyag-kibocsátások mérséklése

Környezetegészségügyi és élelmiszerbiztonsági akcióprogram

- A zaj elleni védelem, a kémiai és sugárbiztonság javítása

Városi környezetminőség akcióprogram

- Közlekedési eredetű települési környezeti problémák csökkentése

Cél: a közlekedési eredetű településkörnyezeti problémák mérséklése

Dél-alföldi Operatív Program: meg kell oldani a főközlekedési útvonalak mentén jelentkező levegő- és zajszennyezés problémáját

Megyei szintű programok

Békés megyei Környezetvédelmi Program

8. KÖRNYEZETBIZTONSÁG NÖVELÉSE-PROGRAM

8.1 Indokolás

Az árvízvédelem és az árvízmentesítés fejlesztését az Európai Unió új víz-politikájának és az ennek érvényesítését biztosító Víz Keretirányelv előírásainak betartásával kell végezni. A belvízvédelem sajátos magyar probléma, amellyel EU szinten nem foglalkoznak, ugyanakkor a Víz Keretirányelvnek az árvízvédelemre vonatkozó előírásaival kapcsolatos megállapítások legnagyobb része a belvízvédelemre is érvényes.

A Víz Keretirányelv előírja azt, hogy intézkedéseket kell tervezni az árvizek által okozott jelentős szennyezések hatásainak megelőzésére és/vagy csökkentésére, az ilyen eseményeket észlelő, vagy azokra figyelmeztető rendszerek létrehozására és a vízi ökoszisztémák veszélyeztetésének csökkentésére. Ezeknek az intézkedéseknek is bele kell kerülniük a vízgyűjtő gazdálkodási tervekbe.

A jellemzően belvizes területeken a belvizekből keletkező felesleg károkozás nélkül érdemes visszatartani a földeken, ezzel javítva a talajok vízháztartását, a terület vízgazdálkodását. Számos kezdeményezés van az Alföldön (pl.Körös-ér) a vízvisszatartásra, melyet a csatornák szelvényének módosításával, kiöblösödések kialakításával, vízkormányzó műtárgyak megfelelő elhelyezésével érnek el. Ezzel vizes élőhelyek is létrejönnek, melyek az ökológiai állapotát javítják a vízfolyásoknak, továbbá javul a térség talajvízháztartása is. Sok helyen a feliszapolódott, funkciójukat már régen nem biztosító csatornák megszüntetése hasznosabbnak bizonyul, mint a költséges rekonstrukció.

A vízelvezető-rendszerek gazdasági-társadalmi, illetve természetvédelmi-környezetvédelmi szempontok szerinti felülvizsgálata tehát időszerű, melyet az illetékes vízügyi igazgatóság, természetvédelmi hatóság és nemzeti park közreműködésével, térségi szinten gondolkodva lehet megoldani. Az aszály elleni védekezésben hatásos lehet az erdők, gyepek területének növelése, minőségük javítása, a vizek visszatartása, az öntözés, vízáteremtés lehetőségeinek takarékos és jobb kihasználása, a táj mozaikosságának visszaállítása, a térségi vízáteremtések, vízkészlet igények és lehetőségek összhangba hozása. A nagy területű szántók táblahatáraitra is telepíthetők erdő- és növényásók, melyek csökkenthetik a szélnek a szárító hatását, párolgásukkal részt vehetnek a légköri nedvességtartalom növelésében. Meg kell teremteni a területfejlesztés és a területrendezési igények (tervek) összhangját a vízrajzi és a természetes vízjárás viszonyokkal.

A belterületi részeken a vízelvezetés biztosítása evidencia, a műszaki megoldások közül a sűrűn beépített részeken – vagy egyéb helyi adottság miatt - a zárt szelvényű megoldások, egyéb esetben a nyílt árkos elvezetés javasolható (a föld alá levitt szakasz felett zöldfelület alakítható ki, és csökkenti a szennyvízbefolyások, illegális hulladéklerakások és a túlburjánzott növényzet okozta higiénés és környezetterhelési gondokat is). Belterületen különösen fontos, hogy a vízelvezető-rendszereket csak a

„tisza” csapadékvíz gyűjtésére használják, a szennyezőanyag bebocsátásokat meg kell szüntetni. Fordítva is elmondható ugyanez, meg kell szüntetni a csapadékvizek szennyvízcsatornába történő bevezetését is, mely a szennyvíztisztító-telepekre nézve hidraulikai terhelést jelent.

8.2. Célok, és a beavatkozás lehetséges pontjai

8.2.1. Ár-és belvízbiztonság növelése

- Belterületi csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítése, rekonstrukciója
- Települési vízkárelhárítási-tervek készítése
- Külterületi belvízcsatornák rekonstrukciója karbantartása, természet közeli megoldásokkal (kotrás során a meder egyik oldalát érintetlenül hagyva, a csatorna nyomvonalát kanyargóssá téve áramlási holtterek kialakítása, amelyek ökológiai szempontból kedvezőek, de nem gátolják a belvízelvezetést)
- a települések területén a felszíni vizek ártalommentes elvezetésének, kezelésének biztosítása, a kialakított hálózati rendszer fenntartása, üzemeltetése és a tervezett területi fejlesztésekkel (ipar, intézmények, lakóterületek stb.) összefüggő, ill. összehangolt karbantartása, fejlesztése.

8.2.2. Aszály okozta kártételek elleni védelem

- Vízvisszatartás lehetőségeinek megvizsgálása
- Mezőgazdasági struktúraváltás

8.2.3. vízminőség-kárelhárítás

- Monitoringrendszer kiépítése, üzemeltetése
- Egyedi kárelhárítási tervek készítése (környezet veszélyeztetésével járó tevékenységek esetén)

8.3. A program tartalma (intézkedések), ütemezés

8.3.1. Ár-és belvízbiztonság növelése

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	Belterületi csapadékvíz-elvezető-rendszer kiépítése, rekonstrukciója	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése
2.	Külterületi belvízcsatornák rekonstrukciója karbantartása, természet közeli megoldásokkal	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése
3.	Települési vízkárelhárítási-tervek készítése	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése

Békési kistérség Környezetvédelmi programja 2009-2014 II. kötet			
---	--	--	--

4.	A település kiépített csapadékvízvezető-rendszerének felülvizsgálata, térképi újbóli rögzítése, digitalizált állományban is.	Folyamatos	A Kistérség valamennyi települése
5.	Belvízvédelmi Terv aktualizálása.	Folyamatos	Békés, Mezőberény

8.3.2. Aszály okozta kártételek elleni védelem

1.	A vízvisszatartás lehetőségeinek megteremtése	folyamatos	-
2.	Mezőgazdasági struktúraváltás	folyamatos	-

8.3.3. Vízhőminőség-kárelhárítás

1.	Monitoringrendszer kiépítése, üzemeltetése	folyamatos	-
2.	Egyedi kárelhárítási tervek készítése (környezet veszélyeztetésével járó tevékenységek esetén)	folyamatos	-

8.4. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- Vízhasználók
- Szennyező forrás üzemeltetői
- Illetékes Vízügyi Igazgatóság
- Illetékes Nemzeti Parkok

8.5. Pénzügyi források

- KEOP - 2009 – 2.1.1. - Állami tulajdonú árvízvédelmi fejlesztése
- KEOP – 2009 – 2.1.2 - Önkormányzati árvízvédelmi fejlesztések
- KEOP – 2009 – 2.2.1. – Komplex vízvédelmi beruházások
- KEOP – 2009 - 2.4.0, KEOP-2009-7.2.4.0 Szennyezett területek kármentesítése
- GOP/ROP

8.6. Hatások

- 8.7. javul a terület árvíz-és belvízbiztonsága,
- csökken az aszályosság,
- javul a térség vízgazdálkodási egyenlege,
- javul a vízfolyások, csatornák ökológiai állapota,
- a tájpotenciálnak megfelelő gazdálkodás elterjedése,
- javul a vizek minősége.

8.7. Eredménymutatók

- belvízzel és árvízzel elöntött területek nagysága,
- aszályal sújtott területek nagysága,
- a belvíz-árvíz okozta károk nagysága, és a helyrehozatalára fordított összeg,
- termés mennyisége, minősége,
- szennyezett vizek mennyisége,

8.8. Kapcsolódás magasabb szintű tervekhez, programokhoz

Európai Unió Irányelv

I. Ár-és belvízbiztonság növelése

- *Eu Árvíz irányelv*
- *Eu Víz Keretirányelv*

II. Aszály okozta kártételek elleni védelem

- *Eu Víz Keretirányelv*

III. Vízminőség-kárelhárítás

- *80/68/EGK*: A felszín alatti víz egyes veszélyes anyagok által okozott szennyezés elleni védelme
- *96/61/EK*: Környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése irányelv (IPPC)
- *Eu Víz Keretirányelv*

Országos program

- Országos Környezeti Kármentesítési Program: Az Országos Környezeti Kármentesítési Program célja a felszín alatti vizek, a földtani közeg veszélyeztetésének, szennyezettségének, károsodásának megismerése; a veszélyeztetett területeken a szennyezettség kockázatának csökkentése; valamint a szennyezett területeken a szennyezettség csökkentésének vagy megszüntetésének elősegítése.

9. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET TISZTASÁGA - PROGRAM

9.1. Indokolás

A lakossági észrevételek, a gyakori panaszok megszüntetése céljából és a lakossági közérzet javítása, valamint a levegő bűz és porszennyezettségének csökkentése érdekében a közterületek tisztaságának fokozása.

9.2. A program tartalma (intézkedések), ütemezés

Sor-szám	Intézkedés	Ütemezés/ Határidő	Kiemelt célterület
1.	A köztisztasági rendelet előírásainak betartása, ellenőrzése, hatékony közterület-felügyelet kialakítása, személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása.	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése
2.	A közterületek (utak, terek, játszóterek, parkok) rendszeres tisztítása, portalanítása, a kellő számú kézi hulladékgyűjtő edényzet kihelyezése és rendszeres ürítése, illegális hulladéklerakások felszámolása, a hulladékelhagyók szankcionálása.	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése
3.	Az állattartás szabályozása, rendelet alkotása, a feltételek és módok térségi lehatárolása a településszerkezeti és városfejlesztési szempontok, az előzetesen felmért lakossági igények és észrevételek figyelembe vételével, ezzel a számonkérés és szankcionálás lehetőségét megteremtve.	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése
4.	„Tiszta udvar rendes ház” program beindítása, amely utcaszakaszokra, lakótömbökre is kiterjeszhető.	folyamatos	A Kistérség valamennyi települése

9.3. Felelős szervezetek, résztvevő intézmények

- A kistérség önkormányzatai
- Ingatlantulajdonosok
- Közterület fenntartók

9.4. Pénzügyi források

- Decentralizált pályázatok
- Sajáterő

9.5. Eredménymutatók

- A közterület tisztasága javul,
- Csökken a belterületi állattartással kapcsolatos panaszos bejelentések száma,
- Nő a „Tiszta udvar-rendes ház” programban résztvevők száma.